

דף שיח בנושא אושפיזין

*תוכני הפעילות מיועדים לצורכי הדרכה והוראה בלבד, ואין לעשות בהם כל שימוש אחר מעבר לשימוש זה

במהלך חג הסוכות נהוג לארח ולפתוח את הסוכות (ואת הלב) לאורחים ולקיים את המנהג החשוב של הכנסת אורחים.
בימי החג מתכנסים יחד חברים, משפחה ומכרים בסוכות שונות ומקיימים את המנהג החשוב של הכנסת אורחים.
בפעילות הבאה נחשוב על מנהג הכנסת האורחים.
מנהג האושפיזין (בארמית – אורחים) הוא נושא מרכזי בחגיגות הסוכות.



ספרו סיפור קצר על מקום מיוחד שהתארחתם בו או על אורחים שבאו לבקר אתכם.

דוגמה ראשונה להכנסת אורחים בספר התורה אנחנו מקבלים מאברהם אבינו שאירח את המלאכים, שלא הכיר כלל, באוהלו:

א וַיֵּרָא אֵלָיו יְהוָה בְּאֵלֵי מְרָא, וְהוּא יֹשֵׁב פֶּתַח הָאֵהָל כְּחֹם הַיּוֹם. ב וַיֵּשָׂא עֵינָיו וַיֵּרָא וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים נֹצְבִים עָלָיו, וַיֵּרָא וַיֵּרָץ לְקִרְאָתָם מִפֶּתַח הָאֵהָל וַיִּשְׁתָּחוּ אַרְצָה. ג וַיֹּאמֶר: "אֲדֹנָי! אִם נָא מְצֹאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ, אֵל נָא תַעֲבֹר מֵעַל עַבְדְּךָ. ד וַיֵּקַח נָא מֵעֵט מִיָּם וְרִחְצֵהוּ רִגְלֶיךָ, ה וְהִשְׁעֵנִי תַּחַת הָעֵץ. ו וְאָקַחְהָ פֶתַח לֶחֶם וְסַעֲדוּ לָכֶם, אַחֵר תַּעֲבֹרוּ, כִּי עַל כֵּן עֲבַרְתֶּם עַל עַבְדְּכֶם." ז וַיֹּאמְרוּ: "כֵּן תַּעֲשֶׂה כְּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ." ח וַיִּמְהַר אֲבָרָהָם הָאֵהָלָה אֶל שָׂרָה, וַיֹּאמֶר: "מִהְרֵי שְׁלֹשׁ סָאִים קָמַח סִלַּת, לוֹשִׁי וְעֹשִׂי עֲגוֹת." ט וְאֵל הַבָּקָר רָץ אֲבָרָהָם, וַיִּקַּח בֶּן בָּקָר בֶּן שְׁנָתוֹ וַיִּתֵּן אֶל הַנֶּעֱר, וַיִּמְהַר לַעֲשׂוֹת אֹתוֹ. י וַיִּקַּח חֲמֹאֶה וְחֶלֶב, וַיִּבֶן הַבָּקָר אֲשֶׁר עָשָׂה, וַיִּתֵּן לַפְּנִיָּה, וְהוּא עֹמֵד עֲלֵיהֶם תַּחַת הָעֵץ, וַיֹּאכְלוּ.

בראשית, יח

שאלות לדיון:

- ? כיצד קיבל אברהם את האורחים?
- ? מה אנחנו למדים מאופן הכנסת האורחים של אברהם על הכנסת אורחים?
- ? מה הקשר בין סיפור אברהם והמלאכים לחג סוכות?

פעם אחת התנדפקו אורחים על ביתו של רבי ישעיהו מזוכוביץ בערב שבת. קבלם רבי יהושע בסבר פנים יפות ועד שהיו אלה מתקנים עצמם לקבלת שבת, נכנס אליהם ואמר: הרי מרחוק באתם ואינכם מכירים את הפונדק שלי, לפיכך אני מודיע לכם ששכרי הוא ארבעה זוז לאיש. אפשר ששכרי מרובה משל אחרים אבל רשות נתונה בידכם לאכול ולשתות בכל יום השבת מן הטוב והמובחר כאוות נפשכם.
בשבת שבתו הסוחרים אצל הרב, אכלו ושתו היטב, שהרי ידעו כי עתידים הם לשלם במיטב כספם. בצאת השבת, כאשר בקשו לשלם לו, מחק רבי ישעיהו ואמר: וכי אמכור מצווה יקרה כהכנסת אורחים בארבעה זוזים? ולא לקח אף פרוטה.

החטיבה לחינוך ולקהילה, המחלקה הפדגוגית

תמהו הסוחרים ושאלו: אם כן, מדוע נקבת מראש בשכר רב? רציתי, השיב הרב, שתאכלו ותשתו לשובע כאדם האוכל משלו.

שאלות לדיון:

- ? מה עשה רבי יהושע כדי שאורחיו יחושו בנוח בזמן שהתארחו אצלו?
- ? מה המשותף לאברהם אבינו ולרבי יהושע בנושא הכנסת אורחים?
- ? מה אנו למדים לגבי הכנסת אורחים מאברהם אבינו, ומרבי יהושע, ומה נוכל ליישם בביתנו?

בוא בשלום/נורית הירש

צפרי הצפון כבר הגיעו
מתערבל האבק בגבעות
אחותנו הרוח עברה בדרכים
ואנחנו צמאים לאות.

לכל מילות השיר, היכנסו לקישור <https://did.li/AuNCN>

גם אנחנו רגילים ואוהבים להזמין אורחים ולהתארח בסוכות, אך השנה לא נוכל לנהוג כבכל שנה, לאור מגבלות הקורונה.

שאלות לדיון:

- ? את מי אנחנו אוהבים לארח בביתנו?
- ? אצל מי אנחנו אוהבים להתארח?
- ? מה אנחנו יותר אוהבים – לארח או להתארח?
- ? מה אנחנו אוהבים לעשות עם האורחים?
- ? את מי היינו הכי רוצים להזמין כעת?



מבקשים מכל אחד מבני המשפחה לבחור שלוש דמויות שהיה רוצה להזמין לסוכה, ולכתוב כל שם על פתק (אפשר לבחור גם בדמויות היסטוריות/בדיוניות/אקטואליות/מהסרטים... רחוקות או כמובן קרובות של חברים, אנשים בקהילה הסובבת אותנו ובני משפחה). על פתק נפרד בקשו שיכתוב את הסיבה לכך שבחר דווקא בדמות זו: תכונת אופי/משמעות הדמות או מה היא מסמלת עבורו.

אפשרויות שונות להמשך:

- לבחור בכל פעם פתק אחד ולנחש מי בחר בדמות זאת ולמה.
- להתאים בין הדמויות השונות לסיבות לבחירה בהן.
- משחק ניחושים: באמצעות תשובות "כן" ו"לא" מנחשים בני המשפחה מי הדמות שבה בחר כל אחד.

החטיבה לחינוך ולקהילה, המחלקה הפדגוגית

- מה הייתי רוצה לומר לדמויות שבחרתי? מכינים הודעה/ברכה מצולמת לאדם זה, או, אם הוא קרוב, אפשר פשוט לטלפן...

שאלות לדיון:

- ? האם היה לכם קשה או קל לבחור אורחים?
- ? האם היה לכם קשה לנחש מי בחר באיזו דמות? היו לכם הפתעות?
- ? האם מישו חשב להזמין גם אנשים זרים, כאלה שאין להם איפה להתארח? דוגמת חיילים בודדים, או אולי חסרי בית, פליטים?
- מעניין לדון בסיבות לכך ששמות מסוימים עלו ואחרים לא...
- ? האם כעת, אחרי הדיון, יש דמויות נוספות שהייתם רוצים להזמין?

מנהג נפוץ בקהילות ישראל בכל יום מימי חג הסוכות הוא להזמין לסוכה אושפיזין, אורחים מאבות האומה. המנהג הוא להזמין בכל יום באופן מיוחד אורח – אושפיז – אחד. סדר הזמנת האורחים משתנה מעדה לעדה. בכל יום מיוחסת חשיבות מיוחדת למידה הקשורה באורח של אותו היום. האושפיזין הם אברהם, המסמל את מידת החסד, יצחק – את מידת הגבורה, יעקב – תפארת, משה – נצח, אהרון – הוד, יוסף – יסוד ודוד – מלכות.



בחרו שבעה ערכים (מידות) המייצגים את משפחתכם וחשובים לה (למשל, ערכים של אהבה, צניעות, אכפתיות, אדיבות, דאגה לחלשים, נחישות, נאמנות, סקרנות...). חשוב להגיע להסכמה משפחתית לגבי הערכים המתאימים למשפחה.

📌 בכל יום משבעת ימי החג עשו משהו ברוח הערך שבחרתם.

אורחים לקיץ/מילים ולחן: נעמי שמר

אצלנו בחצר
בצל עצי הזית
באים בדרך כלל
המון אורחים לקיץ
לכל אחד מהם
שפה משלו
ודרך משלו
להגיד שלום.

לכל מילות השיר, היכנסו לקישור <https://did.li/48SIC>

חג הסוכות כחג אוניברסלי

ברוח שירה של נעמי שמר, מומלץ לספר למשתתפים שאחד מערכי חג סוכות הוא האוניברסליות שלו. במקורות מוזמנים גם אלו שאינם יהודים לעלות לירושלים.

הנביא זכריה תאר את סוכות כחג אוניברסלי: "והיה כל הנותר מכל הגויים הבאים על ירושלים ועלו מדי שנה בשנה... לחוג את חג הסוכות" (זכריה פרק יד). חז"ל קישרו את נבואת זכריה לשבעים הפרים שנצטוו להקריב בחג, כנגד שבעים אומות העולם. באמצעותם,

החטיבה לחינוך ולקהילה, המחלקה הפדגוגית

באופן סימלי, האנושות כולה חוגגת ומתפללת. גם התפילה לגשם, הנפתחת בסוכות, היא תפילה אוניברסלית ורלוונטית בעונת הסתיו לכל העמים כולם.

לא בכדי נקראת הסוכה "סוכת שלום".

שלום שלומית/יזהר בן נחום

עוד שנה שחלפה מסוכות עד סוכות
ושלומית מהשיר ממשיכה לחכות.
היא הביאה לולב והדס ואתרוג
והסכך, כמו תמיד רענן וירוק.

לכל מילות השיר היכנסו לקישור <https://did.li/48SIC>